

Akademia Muzyczna im. St. Moniuszki w Gdańsku
Wydział Instrumentalny

Borys BINIECKI

Klarnet basetowy, zapomniany instrument Stadlera?

Promotor: prof. dr hab. Bogdan Ocieszak

Moje zainteresowanie klarnetem basetowym i wynikający z niego wybór tematu pracy doktorskiej ma wielorakie źródła. Przede wszystkim ewolucja i zmiany konstrukcyjne, a co za tym idzie powstawanie różnych rodzajów i odmian instrumentów na przestrzeni stuleci to temat dla praktyka szalenie interesujący. Zgłębienie go pozwala na podjęcie prób wykonawczych utworów najbliższych oryginałowi, prób odtworzenia „brzmienia epoki”. Z drugiej strony myślę, że odbiorcy muzyki na początku XXI wieku oczekują nie tylko odtwarzania historycznego brzmienia, lecz także - a może przede wszystkim - elementu kreacji. Artyści, wychowani w zupełnie innej estetyce, mimo klasycznego w naszym rozumieniu wykształcenia, w różny sposób interpretują zrekonstruowane utwory. Nie wiemy, czy zbliżamy się do prawdy historycznej, czy też od niej oddalamy. Szacunek dla kompozytora i źródeł historycznych pozostaje kwestią kluczową, jednak z drugiej strony spojrzenie na czasy odległe przez instrumentalistę naszych czasów może dać nieoczekiwany rezultat. Co zatem jest ważniejsze? Próba odtwarzania utworów przeznaczonych na klarnet basetowy tak, jak brzmieć mógł w minionych wiekach, czy też szukanie nowych możliwości zarówno technicznych jak i barwowych instrumentu? Mam nadzieję, że nagranie, które stanowi dzieło artystyczne w przewodzie doktorskim oraz jego opis przybliży odbiorcom moją wizję brzmienia klarnetu basetowego.

Praca doktorska składa się z dwóch części: dzieła artystycznego w postaci nagrania oraz jego opisu. Na płycie kompaktowej zapisano trzy kompozycje, natomiast część opisowa składa się z wstępu oraz trzech rozdziałów.

Rozdział I przedstawia biografie współtwórcy klarnetu basetowego – Antona Stadlera oraz historię tego instrumentu.

Rozdział II stanowi centralną część opisu. Zawiera zbiór informacji z genezy każdej z kompozycji, biografie twórców (z wyłączeniem powszechnie znanego i dostępnego życiorysu Mozarta), analizy formalno-stylistyczne, wskazówki wykonawczo-interpretacyjne oraz inne spostrzeżenia. Ponadto rozdział II zawiera także spis w porządku chronologicznym kompozycji przeznaczonych na klarnet basetowy lub z jego udziałem.

Rozdział III zawiera biografie artystów, którzy oddali szczególne zasługi dla rewitalizacji i rozpropagowania klarnetu basetowego. Główną część rozdziału stanowi prezentacja sylwetki wybitnego klarnecisty Alana Hackera.

Część opisowa niniejszej dysertacji zawiera także Zakończenie (konkluzję), Bibliografię (z wyszczególnieniem pozycji wydanych drukiem i źródeł internetowych) oraz Wykaz fotografii.

W zakończeniu pracy doktorskiej przedstawione zostały wnioski i spostrzeżenia do których doprowadziły moje badania, oraz odpowiedź na pytanie, czy klarnet Stadlera faktycznie jest instrumentem zapomnianym.

Znak zapytania w tytule niniejszej pracy wynika z ciekawej zależności, bo choć to instrument mało popularny, wciąż jest na nowo odkrywany – głównie za sprawą pasjonatów.

Do pracy dołączona została płyta CD zawierająca nagranie następujących utworów:

- Wolfgang Amadeusz Mozart – *Kwintet klarnetowy A-dur* KV 581
- Franz Xaver Süssmayr – *Koncert klarnetowy D-dur* część I
- William Sweeney – *An Óg -Mhadainn*

The Stanislaw Moniuszko Academy of Music in Gdańsk

Borys BINIECKI

The basset clarinet – forgotten instrument of Stadler?

Promoter: prof. dr hab. Bogdan Ocieszak

My interest in basset clarinet and the resulting choice of PhD topic stem from various sources. Above all, the evolution and changes in the construction, and what results from them – the introduction of different types and variations of instruments over the span of centuries – is a fascinating topic for a practitioner. Fathoming the issue allows trying to perform the pieces as close to the original as possible, to recreate the “sound of the epoch”. On the other hand, I think that the audience at the beginning of the 21st century expects not only recreation of the historical sound, but also – or even mostly – some element of creation. Artists brought up in a different aesthetic, despite their classical (at least in our understanding) education, tend to interpret reconstructed pieces differently. It is not known whether we are getting closer to the historical truth or receding further away. Respect for the composer and historical sources becomes a key issue. However, looking at the past from the point of view of a contemporary instrumentalist may result in something unexpected. Which is more important then? Trying to recreate the pieces for the basset clarinet the way it may have sounded centuries ago, or trying to find new possibilities of the instrument, both technical and connected to the tone colour? I thoroughly hope the recording made for this doctorate and its description will enable the listener to understand my vision of the basset clarinet sound.

The doctorate thesis consists of two parts: the work of art – in the way of a recording, and its description. Three compositions have been written on a CD. The descriptive part consists of an introduction and three chapters.

Chapter 1 presents the biography of the creator of the basset clarinet – Anton Stadler, and the history of the instrument itself.

Chapter 2 is the main part of the description. It has information on the genesis of each composition, the biographies of their creators (excluding the well-known and easy-to-find biography of Mozart), formal and artistic analyses, hints about performance and interpretation and other observations. Furthermore, the second chapter has a chronological timeline of all compositions written for or including the basset clarinet.

Chapter 3 contains biographies of artists who were particularly devoted to the revitalization and propagation of the basset clarinet. The main part of this chapter is the biography of Alan Hacker – an eminent clarinet player.

The descriptive part of the dissertation also has the summary, bibliography (noting all the items found in print and websites) and an annex with the list of photographs.

The summary presents conclusions and observations that my research has led to and the answer to the question if the tadler clarinet is actually a forgotten instrument.

The question mark in the title of this work results from an interesting dependence, although the instrument is forgotten, it is still being discovered as new – owing to some aficionados.

A CD consisting of recordings of below-mentioned pieces has been attached to the dissertation:

- Wolfgang Amadeus Mozart – *Clarinet Quintet A-major KV 581*
- Franz Xaver Süssmayr – *Clarinet Concerto D-major I mov*
- William Sweeney – *An Óg Mhadainn*